

**Задания для муниципального этапа республиканской олимпиады
школьников по марийскому языку и литературе
2019 - 2020 учебный год**

8 КЛАСС

Время проведения – 120 минут

Максимальный балл – 97

1. Пуымо мут-влак кокла гыч финн-угор шомак-влакым возен лукса: (11 балл)

ола, вуй, ўжара, толаш, кермыч, товар, лум, шоло, пашазе, лу, омыта, оланге, кол, чевер, ошо, кид, колхоз, пычал, ўдыр, рвезе, шинча, йол.

2. *Лиеш* шомакым фонетически лончылыза. (5 балл)

3. Шöрымö формым ыштыше частица-влакым возыза. Марий йылмыште нунын могай ойртемашт шинчаш перна? (4 балл)

4. Ойырен ончыктымo мут-влак могай ойлымаш ужаш лийыт? **Шöртньö** мутым слоглан шелза, умылтарыза, молан лач тыге шелында. (3 балл)

Шöртньö тылзе шып иеш ош куэр **ўмбачын**.

5. Марлаш кусарыза. (5 балл)

В известной мере. Просвещенная публика. Достоин упоминания. Чувство собственного достоинства. Благовоспитанность. Разговорник.

6. Пале мутын вес ойлымаш ужаш гыч ышталтме йöнжым ончыктыза, примерым кондыза. (5 балл)

7. Синоним-влак коклаште уто шомакым ончыктыза. (1 балл)

Писын, трук, тунамак, кугешнен, кызытак, сейчас, проворын, вашкен, чечасак.

8. Предложенийым член дене лончылыза, могай ойлымаш ужаш дене каласалтын, палемдыза. (8 балл)

Ала мемнан декат иктаж уна толын пура, яра ўстел дене вашлияш сай огыл.

9. Пүртүс нерген сүрөтлүмө ужашым могай произведений гыч налме? Произведенийын авторжым палемдыза. (3 балл)

Тиде жапыште, уло кертмыжым кычкыралын, мардеж окнаш толын керылте. Окна янда тыр-дыр-дыр чытырналте. Окна дек миен, кидше дене тул волгыдым шойыштен, түгө ончале, но йүд пычкемышыште нимомат ыш уж: окна кандыкым лум вўдыл шынден. Пөрт воктен, уждымо егла шўшкен, кыркален, мардежын куржталме йўк-йўанже гына шокта.

10. Кө нерген тиде ужашыште ойлалтеш? Могай произведений гыч. (4 балл)

а) «Ўдыр самырык, шара шинчан, заводышто илен, чурийже изиш шемемме семын лийын гынат, пугырак чонеш пижше. Капше яшката, ару».

б) «Тудын ўдыржат аваж гаяк чон таратыше, каче-влаклан сөрал койышыжым ончыкташ тўналше пеш онай ўдыр. Теве кызытат тудо батистовый ош шовычым вуйышкыжо вўргенчыкла пыштен да тўшкаште эн кўлешан ўдыр гай койышланен шогылтеш. Але латкуд ияш веле гынат, вуешшушо ўдыр лийын кошташ койышыжо пешак пижеш: кап-кыл лывырге, иге куэ гай яшката, ош ару шўргывылышан. Чевер тўрвыжым торалтен, сакыр гай яндар пўйжым шыргыктен, өрза тўсан, тулойыпан шинчаж дене таратен воштылеш гын, кышыл кольмо гай лопка пондашан марийланат рвезыж годсым шарныкта.»

11. Нине ой-влакым могай литературный герой каласен? Могай произведенийыште? (6 балл)

а) «Мардеж почеш мый илем, мардеж ваштареш кает гын, пўгырнаш кўлеш, мардеж почеш мый пўгырныде ошкылам. Ошкылам гына – ом курж. Те куржыда, корныдамат ода шиж.»

б) «Азият вўд! Кишке семын кадыргылын вет. Куп пыжаш! Йөра, теве ме тыйым исак эрыктена, чучак чыталте-ян!..»

в) «Лиеш гын, мыят шке канцелярием чодырашке куанен нангаем ыле.»

12. Ончыктымo герой-влак могай произведений гыч улыт? Произведенийын авторжо ден жанржым палемдыза. (9 балл)

Кедрин, Мараев, Фугасов;

Верук, Сакар, Шайык Семон;

Терей, Кузи, Чопай.

13. С.Г. Чавайнын «Элнет» романыштыже Григорий Петрович могай семўзгар дене шокта? (1 балл)

14. С.Г. Чавайнын творчествожым кө тыге аклен? (1 балл)

«... Сергей Григорьевичын возымаштыже – марий калыкын историйже, көргө чон шижмашыже».

15. Романлан определенийым пуыза, пример дене пенгыдемдыза. (6 балл)

16. А. Спиридоновын «Югорно» эпосшым кө марий йылмыш кусарен? (3 балл)

17. «Чоткар патыр мур» поэмын авторжо кө? (3 балл)

18. Почеламутлан тичмаш анализым ыштыза. (19 балл)

Ачием мылам ойлен

Ачием мылам тыге ойлен:

Лач йолгорнышто шагал пурак,

А лектат кугорныш, савырнен,

Ошемеш шижде шем тувырат.

– Рокемат кугорнышто, – ит ман.

Ит коран йолгорныш кенета.

Шем рокеш шочеш вет ош шыдан,

Кӱ полатым мланде ден ыштат.

Иктым шарне, эргым, тый эртак:

Ит кышкылт виетым мардежеш...

Южо ен пасум гына эрта,

Илышыже өрдыжеш кодеш.

Ынлышым чыла, илен-илен,

Шерым-кочым ужим ятырак.

Таче ынде сайын мый палем:

Неле корно ден каяш куштылгырак.

Семен Вишневский